

שמונה עשר מי יודע
אי"ה בראש השנה הבעל"ט
אנו נכנסים לשנה השמונה עשר
של הופעת הגליון
אנא עזור לנו להמשיך
בזיכוי רבבות ברחבי תבל
וכל המוכה את הרבים אין חטא בא על ידו
אין תחילת דינו של אדם אלא על דברי תורה

גליון

מעדני אשר

יודל ע"י עמון מעדני אשר

גליון תתי"ז (שנה י"ז)

פרשת נצבים וילך תש"פ

מדוע כל אחד צריך לעשות תשובה הרי כשאחד חוזר בתשובה מוחלין לכל העולם כולו?

איתא בגמ' יומא פ"ו עמוד ב' תניא היה רבי מאיר אומר גדולה תשובה, שבשבייל יחיד שעשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו, שנאמר ארפא משובתם אהבם נדבה כי שב אפי ממנו, מהם לא נאמר, אלא ממנו.

יש להקשות: א"כ מדוע צריך כל אחד לעשות תשובה, הרי כיון שאחד עשה תשובה נמחל לכל העולם כולו, מעדני אשר.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה שכתב ברמ"ע מפאנו בעשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"א פ"ד מובא בהגהות רע"א יומא פ"ו ע"מ ב', וכן כתב בפנים יפות פרשת ויקרא וכן כתב בחתם סופר יומא פ"ו דהא דאמרין בגמ' דמוחלין לכל העולם כולו, אין הכוונה לכל עבירות שעשו, אלא הכוונה דכשיחיד חוטא יש חטא לכל העולם מחמת ערבות דכל ישראל ערבים זה לזה וכשלו איש בעון אחיו, וכשהוא עושה תשובה מוחלין לכל העולם כולו את החלק ערבות שהיו להם, אבל עוונות שאדם עושה בעצמו זה לא מכפר, לפי הנ"ל אתי שפיר מדוע כל אחד בעצמו צריך לעשות תשובה, מעדני אשר.

ובבני יששכר מאמרי חודש ניסן מאמר ג' שבת הגדול ס"ק ה' הביא ראייה נפלאה להניי שייטות שלא יכול להיות שמכפר על כל העוונות: דאם כוונת רבי מאיר שמוחלין לכולם על כל העוונות, הרי אין לך זמן מן הזמנים שאין בדור יחיד ששב, ואם כן מוחלין לכל העולם כולו ומדוע נתארכו כל כך ימי גלותינו, אלא על כרחך דכוונת הגמ' שרק חלק הערבות.

ובבני יששכר מאמרי חודש תשרי מאמר ד' גדולה תשובה דרוש י' ס"ק ל"א תמה על אחרונים שכתבו דכוונת חז"ל על חלק הערבות: דלכאורה זה תמוה מה החידוש, דכיון דשב אין כאן חטא, אין כאן ערבות, ודאי אם הלוה משלם הערב פטור, א"כ מה החידוש שמוחלין לכולם, כיון שאין כאן ערבות, וכן בשפת אמת יומא פ"ו ע"מ הקשה קושיא זו.

ומתריך: דהתשובה ששב החוטא מכפר גם על מי שהיה בידו למחות ולא מיחה ועל מי שלא הוכיח, הנה הם עברו על מצות עשה הוכח תוכיח והוא חטא בפני עצמו, הנה היחיד החוטא ששב, כולם נכפרו.

ב. ע"פ מה שכתב בשפת אמת יומא פ"ו ע"מ ב' דכוונת הגמ' דקצת מחילה על כל עבירות של העולם זה מהניי אף על גב דכל א' נידון לפי חטאו מ"מ קצת מחילה יש לכל העולם, לפי הנ"ל אתי שפיר דצריך כל אחד לעשות תשובה לעצמו, מעדני אשר.

ג. ע"פ מה שכתב בשפת אמת שם דהגמ' מיירי ביחיד בדורו דרב גובריה כדמצינו בגמ' סוכה מ"ה ב' ברבי שמעון שהיה יכול לפטור כל העולם שכששב על ערבות שלו מסלק כל חטא הציבור, לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדני אשר.

אדם שעשה תשובה על מקצת עבירות ועדיין עושה שאר עבירות האם אינו נמחל לו אף על מה ששב?

בפרשתן נצבים ל' י"א כי המצוה הזאת וגו' לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה הוא כי קרוב אליך הדבר מאד בפיוך ובלבבך לעשותו.

רוב הראשונים עיי' רמב"ן, ובספורנו, ובכלי יקר סבירא ליה: דהמצוה הזאת קאי על מצות תשובה הנזכרת בפרשה "והשבות אל לבבך" ו"שבת עד ה' אלהיך".

א. בענין הקושיא אין אמרין שתשובה זה דבר קל, הרי הרמב"ם כתב דתשובה זה רק עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה עוד וזה מדריגה קשה מאוד, עיי' מה שהארכתי במעדני אשר פרשת נצבים שנת תשע"ט.

ב. בענין הקושיא הרי יש עבירות שלא עוזר תשובה שכל אחד נכשל, א"כ זה לא דבר קל, עיי"ש מה שהארכתי.

ג. מדוע רק במצות תשובה אמרה התורה שזה לא קשה ולא בשאר מצוות מהתרי"ג מצוות עיי' במעדני אשר פרשת אהרי קדושים תש"פ.

יש לחקור אדם שחזר בתשובה על מקצת עבירות ועדיין עושה שאר עבירות האם אינו נמחל לו אף על מה ששב או דילמא על מה ששב מהני התשובה.

הנה בספר חובות הלבבות שער ז' שער התשובה פרק ז' כתב וממפסידי התשובה ג"כ שיהיה השב שב מקצת עוונותיו ומתמיד על קצתם, כמו שיצא מן העברות שבינו ובין המקום, וישוב מהם ולא יצא ממה שיש בינו ובין בני אדם מגול ואונאה וגנבה והדומה לזה, ובזה נאמר אם און בידך הרחיקהו.

ומביא ראייה: ממה דאיתא בגמ' תענית ט"ז ע"מ א' אדם שיש בידו עברה ומתודה ואינו חוזר בו למה הוא דומה למי שתופס שרץ בידו אפילו טובל בכל מימות שבעולם לא עלתה לו טבילה, זרקו מידו, עלתה לו טבילה, שנאמר ומודה ועוזב ירוחם, דקשה פשיטא מה החידוש אם אינו חוזר בתשובה מדוע יש הוא אמינא שזה יעזור, אלא הכוונה שאם חזר לגמרי מעבירה זה ועדיין עושה שאר עבירות אינו מתכפר עד שיעזוב את כל העבירות.

ובערוך לנו ראש השנה ט' עמוד א' כתב לפרש הא דאיתא במשנה יומא פ"ה ב' מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל שדימה טהרת הקדוש ברוך הוא ע"י תשובה למקוה כמו שבמקוה צריך לטבול כל חלקי הגוף כמו כן כל יאמר אדם היום אעשה תשובה על חטא זה ומחר על חטא אחר אלא צריכה להיות התשובה על כל עבירות יחד.

אבל המהר"ל בנתיבות עולם נתיב התשובה פרק ו' חולק עליו: דכתב איתא בגמ' שבעות ל"ט א' ונקא לא ינקה אמר ר' אלעזר אי אפשר לומר ונקא שכבר כתיב לא ינקה, ואי אפשר לומר לא ינקה שכבר כתיב ונקא, הא כיצד מנקה לשבים ואינו מנקה לשאינם שבים ע"כ, וזה גם כן ממדת טובו שאם עשה תשובה על מקצת חטאיו אף שלא עשה תשובה על כל חטאיו, וזהו ונקא לא ינקה, ופרשו ז"ל מנקה לשבים ואינו מנקה לאינן שבים, וקשה פשיטא כי למה ינקה לאינן שבים, אבל מדבר הכתוב בחוטא ששב על מקצת חטאיו ועל מקצת חטאיו לא שב והיה ראוי כי מאחר שלא שב על הכל לא ינקה לו לכך אמר ונקא, ושלא תאמר ששב על מקצת מנקה לו אף אותם שלא שב ולכך אמר לא ינקה.

וכשעושה תשובה רק על עבירות שבין אדם למקום ולא על עבירות שבין אדם לחבירו, כתב הרי"ף על העיין יעקב יומא פ"ו דלא נמחל כלום, אבל הברכי יוסף אור"ח סימן תי"ו כתב דלא ניחא ליה להקב"ה שיאמרו כך.

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרב משה דוד ראטה שליט"א לונדון
לברכת מזל טוב לאביו
ידידינו הרה"ג רבי יעקב עזרא ראטה שליט"א
נאמן ביתו של כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז שליט"א
לרגל שמחת נשואי בנו - אחיו
הבה"ח המופלג בתורתו ש החבר חיים אלטר נ"ו מבחירי ישיבת צאנז
עב"ג בת הרה"ג דוד אברהם אייזנברג שליט"א מנהל ת"ת מתבונק בעלזא בית שמש במו"ט
יהא רעוא שיזכה לראות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו
ויזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה

גליון זה נודב ע"י ידידינו
הרה"ג מנחם מנדל שטיינמעץ שליט"א
ירושלים
לעילוי נשמת אמו
ה"ה מרת חיה רעכיל בת הרב יואל ש"ב בעיר ריזאווליע ע"ה
נלב"ע כ' אלול תשמ"ד ת.נ.צ.ב.ה.

כי גדול כים שברך מי ירפא לך
מערכת מעדני אשר מבכה מרה
את פטירתו בטרם עת של ידיד המכון רבות בשנים
הגאון בניהו נבצאל זצ"ל
ר"מ בישיבת חיי משה
מחשובי המעירים במדור מכתבים למערכת
שנפטר מהמגיפה הנוראה
ת.נ.צ.ב.ה.
וכוס תנחומים לאביו הגאון האדיר רבי אביגדור שליט"א
רב העיר העתיקה בירושלים
ולאחיו ידידינו הגאון רבי חזקיהו שליט"א
רב הצעיר של עיר עתיקה ראש כולל צילו של היכל
ולכל בני המשפחה שליט"א
יהא רעוא שתנחמו בנחמת ציון וירושלים
ואך ששון ושמחה ישמע באהלים

האם מותר לעורר לתשובה בשבת אע"פ שזה יגרום עצבות? בפרשתן וילך ל"א א וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל.

ובכלי יקר מקשה להיכן הלך כי לא פורש להיכן הלך.

ומתריך: שרצה משה לזרזם על התשובה כי הלכות תשובה לא באים לשאול לרב שמתביישים, לכן היה צריך משה ללכת אליהם ולהוכיחם.

ובהליכות שלמה פרק שלישי עשרת ימי תשובה בארחות הלכה ס"ק 10 מביא שהגאון רבי שלמה זלמן אוירבעך זצ"ל באחד מהשנים בליל ערב יום כיפור לאחר שנפטר משואלים רבים שצבאו על פתחו, נענה לבני ביתו ואמר ברוך ה' רבו בדורנו מבקשים דבר ה' זו הלכה, ומדקדקים בכל פרט ופרט, ובפרט בהלכות חג בחג, אך ראו נא מכל השאלות שנשאלתי הלילה לא עסקה אף אחת בהלכות תשובה, שהיא מצות היום, ומי יתן ויתכשר דרא לעסוק כראוי גם במצוה זו שהלכותיה מרובות, ופוק חזי כמה טרחו ויגעו בה רבותינו הראשונים ושאר הקדמונים ז"ל ואף חיברו עליה חיבורים מיוחדים, וא"כ כמה עלינו להתבונן ולעיין היטב לידע אופן קיומה כהלכתה.

יש לחקור האם בשבת מותר לעורר את האדם לתשובה אע"פ שזה יגרום לו עצבות או דילמא אסור.

הנה איתא במדרש רבה פרשת האזינו פרק י' **הלכה אדם מישראל שהיה חושש באזנו** מהו שיהא מותר לרפאותו בשבת, כך שנו חכמים כל שספק נפשות דוחה את השבת.

וכתב מרן החתם סופר ע"מ ק"א **פירוש נפלא:** וז"ל אולי רומז שמותר להוכיח בשבת להשיבו אל ה', לא מבעיא להשמחים לשוב אל ה' ישישו כי ימצאו מורה לצדקה כי לנחת יחשב להם כמו שכתב השל"ה שבעשרת ימי תשובה מותר לבכות על עוונותינו בשבת כי לנחת ועונג יחשב לו, אלא אפילו החושש באזניו שאינו שומע תוכחה בנחת וצר לו על זה, וזהו חושש באזנו, ומ"מ מותר לרפאותו בשבת משום פיקוח נפש, אע"ג שאפשר לרפאותו בחול, כי הוא ספק מי יודע מה יולד יום, והוא על דרך שהארכתי בדרשי בשבת שובה כי התשובה דוחה לא תעשה שבתורה משום שהוא פיקוח נפש ודוחה שבת, וסמך המדרש על הפסוק האזינו שהיא תוכחה רבה לישראל כידוע, ומשה אמרה בשבת ביום מיתתו אלא שהיה ודאי פיקוח נפש דאם לא עכשיו אמתי שהרי מת באותו היום, אבל בשאר כל אדם שהוא ספק שואל מהו, ומסיק דשרי גם כן.

ובחודשי הרי"ם נמי כתב דמותר פיקוח נפש, וכן משום דמילה דוחה שבת, ומלתם את ערלת לבבכם.

מדוע מתוודים בלשון רבים על העבירות

הרי כל אחד צריך לעשות תשובה על עבירות שעשה?

הנה בנוסח הווידי שאנו אומרים בכל יום מתוודים בלשון רבים אשמנו בגדנו גזלנו וכו'.

יש להקשות: הרי כשאדם רוצה לעשות תשובה צריך להתוודות על עבירות שלו, ולא מהני אם מתוודה על עבירות של חברו, א"כ מדוע מתוודים בלשון רבים גם על עבירות של אחרים, למה זה מהני, כך מקשה היעב"ץ בבן איש חי שנה ראשונה פרשת כי תשא, וכן במדרש פנחס קונטרס ט' אות א' ע"מ קפ"ח, וכן בשפע חיים יום כיפור ע"מ ת"ז.

איכא כמה תרוצים:

- א. ע"פ מ"ש רבינו האר"י ז"ל בשער הכוונות, דמלבד מה שנענש האדם על חטאיו עוד נענש על חברו מטעם ערבות, שכל ישראל הם גוף אחד כלול מאברים רבים, ולכן תקנו אנשי כנה"ג הווידי בלשון רבים ולא בלשון יחיד, שאינו אומר אשמתי בגדתי, כך כתב בבן איש חי שנה ראשונה פרשת כי תשא.
- ב. כביכול בלשון טענה להשם יתברך אשמנו, שאם לא נתת לנו כח ורשות לא היינו יכולים לחטוא, כך כתב הרה"ק רבי פנחס מקארץ מובא במדרש פנחס קונטרס ט' אות א' ע"מ קפ"ח.
- ג. כיון שכל אחד שחטא חיישין שמה חטא גם בגלגול הקודם לכן אמרינן בלשון רבים אשמנו וכו', כך כתב בחסד לאברהם.
- ד. כשאדם אינו מתנהג כראוי אחרים למידים ממנו, א"כ הוא גרם לחטאים של חברו, לכן צריך להתוודות על זה, כך כתב בשפע חיים פרשת תצוה.

האם עדיף שליח ציבור בעל תשובה

כיון דבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד?

הנה איתא במשנה תענית ט"ז דמי שיצא עליו שם רע בילדותו אין למנותו לש"ץ בתענית הצבור.

וברמ"א סימן נ"ג ס"ק ה' כתב שאם עבר עבירה בשוגג כגון שהרג נפש בשגגה מותר להיות ש"ץ, אבל אם עשה במזיד לא, דמ"מ יצא עליו שם רע קודם התשובה.

ובמגן אברהם תמה עליו: שאפילו במזיד יכול להיות ש"ץ אם שב בתשובה, ולא פסלו יצא עליו שם רע בילדותו רק לענין תענית הציבור.

ובביאור הגר"א ביאר דברי הרמ"א שבעל תשובה עדיף מצדיק רק כשעבר פעם באקראי ולא בקבע, ומשמע דמודה לרמ"א שאין ליקח בעל תשובה לש"ץ קבוע אם עבר בקביעות.

ובשו"ת רבי אליהו מזרחי סימן ט"ז **כתב שאפילו מי שעבד עבודה זרה וחזר בתשובה יכול להיות שליח ציבור:** דכיון שחזר בתשובה הרי זה גדול מצדיקים גמורים דקימא לן כרבי אבהו דאמר במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים עומדים, ואף ר' יוחנן לא פליג עליה אלא בפחות ויתר דר' אבהו סבר בעלי תשובה הם גדולים יותר מצדיקים גמורים ור' יוחנן סבר איפכא, אבל לענין שיהיו בעלי תשובה גדולים וחשובין ומקובלים למקום כולי עלמא מוודו ביה והרמב"ם ז"ל פסק כרבי אבהו, ונתן טעם לדבר מפני שהם כובשים יצרם יותר מצדיקים גמורים שאינו דומה מי שטעם טעם האיסור ופירש הימנו למי שלא טעם כלל וכתב באחרונה אל על פי שכפר בעיקר כל ימיו ובאחרונה שב יש לו חלק לעולם הבא ומאחר שמעלתו גדולה לפני השם יותר מצדיקים גמורים ואיך יעלה על הדעת לומר שאינו ראוי לכבוד אדרבא להם לבדם נתנה הארץ ולהם ראוי הכבוד יותר מצדיקים גמורים מאחר שהם חביבים למקום יותר מהם.

ובשו"ת מהר"ש לניאדו החדשות סימן כ"א **כתב ב' הסברים מדוע אינו יכול להיות שליח ציבור ולא מהני הסברא דבמקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכול לעמוד.**

הראשון: על פי מאי דאיתא בגמ' פ"ו בענין ארבעה חלוקי כפרה דקתני התם אבל מי שיש חלול השם בידו אין כח לא בתשובה לתלות ולא ביום הכפורים לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן תולין ומיתה ממרקת שנאמר ישעיה כ"ב י"ד ונגלה באזני ה' צבאות אם יכופר העון הזה לכם עד תמותו, וקאמר בגמרא היכי דמי חלול השם רב יצחק בר אבדימי אמר כל שחביריו בושין משמועתו, ופירש רש"י ז"ל מחמת שם רע היוצא עליו עכ"ל, הרי דמי שיצא עליו שם רע אית ביה משום חלול השם ואין לו כפרה עד שימות, ואם כן אינו נקרא בעל תשובה שדברו בו חכמים במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שהרי אין כח בתשובה לתלות כאמור. וכל שכן מי שעובד עבודה זרה וכן מי שהמיר שאין לך חלול השם גדול מזה.

השני: שלא אמרו גדולים בעלי תשובה אלא בעולם הבא, והכי משמע מן הגמרא דגרסינן ברכות ל"ד ב' אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כל הנביאים לא נתנבאו אלא לבעלי תשובה אבל צדיקים גמורים עין לא ראתה אלהים זולתך, ופליגא דרבי אבהו דאמר במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, הרי דמיירי לחיי עולם הבא והיינו לאחר מיתת עולם הזה.

ולענין הלכה לגבי שליח ציבור לימים נוראים כתב במשנה ברורה סימן נ"ג ס"ק כ"ב, וכן מביא המטה אפרים סימן תקפ"א בשם הברכי יוסף בשם האליה רבה דבימים נוראים עכ"פ יש להחמיר לדון כדין תעניות דבאמת אפילו בשאר ימות השנה יש בזה הרבה דיעות בין הפוסקים.

ישמח לב מבקשי ה'

אפשר להשיג את הספר החדש שיגרום לכם לקיים בהידור רב מצות ושמחת בחגיך

"מעדני אשר חג הסוכות" מהדורת הגר

מאות חקירות מענינות ומאתגרות בכל עניני חג הסוכות והגלוה אליו

"אכילה ושתייה בסוכה"	"דפנות וסכך הסוכה"
"מצטער פטור מהסוכה"	"ארבעת המינים"
"שמחת בית השואבה"	"ושמחת בחגיך"
"עליה לרגל"	"הקהל"

אפשר להשיג במכון

וכן בכל החניות הספרים המובחרות ברחבי תבל

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א מנהטן

משיב כהלכה שינון וידיעת ההלכה - הלכות שבת
כל השאלות הם משרוע ומשנה ברורה

א] חידה. האם עבדים יכולים לברך על מ"ע שהז"ג (לשי' שנשים רשאיות לברך)?

ב] חידה. האם עבד עברי נוהג בחו"ל?

ג] חידה. היכי תמצוי שאדם פטור מהקהל (אע"פ שהוא בר חיובא גמור וחייב בכל המצוות שבתורה) לחלק מהאחרונים?

ד] חידה. באיזה מצוה גר תושב חייב (חוץ מז' מצוות בני נח) לחלק מהראשונים?

ה] חידה. איזה מצוה אשה חייבת ועבד פטור?

שלושים יום לפני החג

ו] חידה. האם מותר להוציא שופר לרה"ר לצורך טומטום שחייב מספק?

ז] חידה. היכי תמצוי ששואל אינו חייב באונס (לא בעליו עמו, לא מתה מחמת מלאכה)?

ח] חידה. היכי תמצוי שאדם בישל ביו"ט לצורך אכילת ישראל ויש צד שעשה איסור?

ט] חידה. לאיזה דין מדיני השופר איכא נפק"מ אף בליל ר"ה (הגם שעדיין לא הגיע זמן התקיעה)?

י] חידה האם בתקיעת שופר לכתח' בעינן עשרה?

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה ייבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. -יש עדיפות לשלוח התשובות מוקלד במייל כי כך זה ייכנס בעזה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג. -שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ה תשפ"א

מדוע רק במצות הכנסת ספר תורה נוהגים לרקוד ולשמוח

ובשאר תרי"ג מצוות אין רוקדים?

בפרשתן וילך ל"א י"ט ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל.

הנה כשיש מעמד הכנסת ספר תורה בכל תפוצות ישראל ברחבי תבל אנו רואים כזה שמחה אשר אין רואים בשום מקום אנשים רוקדים עם כזה התלהבות.

יש להקשות: מדוע רק במצות הכנסת ספר תורה נוהגים לרקוד ולשמוח בשמחה יתירה שזוכים לקיים מצוה דאורייתא, הרי יש תרי"ג מצוות ומדוע בשום מצוה אין רואים את הרקודים והשמחה גדולה, מעדני אשר.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה דאיתא במשנה תענית כ"ז ע"מ ב' ביום חתונתו זה מתן תורה, דרך התורה הקדושה זכינו לכזה קירבה יתירה להתחתן עם התורה ולקבל כזה קירבת אלוהים, לכן רוקדים ומפזזים בכל הכוח לכזה קירבת אלוהים זכינו, מעדני אשר.

ב. ע"פ מה דאיתא בגמ' מגילה ל"א עמוד ב', תענית כ"ז ע"מ ב' כתיב בראשית ט"ו ויאמר ה' אלהים במה אדע כי אירשנה, אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם שמה חס ושלום ישראל חוטאים לפניך ואתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה, אמר לו לאו, אמר לפניו, רבוננו של עולם, במה אדע, אמר לו קחה לי עגלה משלשת וגו', אמר לפניו רבוננו של עולם, תינח בזמן שבת המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם, אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראין בהן מעלה אני עליהן כאילו מקריבין לפני קרבן, ומוחל אני על כל עונותיהם.

וידוע מה שפירש המהרש"א תענית כ"ז את הפסוק: לולא תורתך שעשעי אז אבדתי בעניי, דהיינו בלי התורה אז היתי נאבד בזמן החורבן.

והחיד"א בפרשת בלק: הסביר בזה את הפסוק "מה טובו אהליך יעקב משכונתיך ישראל" דהיינו ע"י לימוד התורה אפשר להיות ממש במשכן. יוצא מכל הנ"ל כדי להיות ממש במצב של בית המקדש זה רק ע"י לימוד התורה וזה השמחה הגדולה שיש לנו דע"י התורה יש לנו כעין מקדש, מעדני אשר.

ג. ע"פ מה שכתב האור החיים הקדוש פרשת עקב פרק ז' פסוק י"ב אין והיה אלא לשון שמחה כמו שמבואר במדרש נתכוין שצריך שילמוד התורה בשמחה ולא בעצבון כי דברי תורה אסורין לאבל יור"ד סימן שפ"ד הנה מדברי קדשו אנו למדים דבר חדש דטעם האיסור לאבל ללמוד תורה הוא משום שאינו יכול ללמוד בשמחה ואסור ללמוד תורה בלא שמחה, לכן אנו שמחים כי ללמוד בלי שמחה אסור, מעדני אשר.

האם כל העבודה של חודש אלול להעיר את המורדמים?

הנה הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג' הלכה ד' כתב אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם.

הנה במגן אברהם אור"ח סימן תקפ"ג ס"ק ו' כתב על הא דאין לישון בראש השנה דיושב בטל כישן דמי.

ובמחצית השקל אורח חיים סימן תקפ"ג כתב בכוונת דבריו דמה שנהגו שלא לישן הוא על פי הירושלמי שכתב מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזליה, ר"ל, אם האדם עוסק בדברי תורה או תפלה, מעורר למלאך שלו למעלה להתפלל עליו, מה שאין כן כשישן, א"כ גם בהיותו ער ובטל אינו מעורר המלאך.

וכן בשל"ה מסכת ראש השנה פרק תורה אור ס"ק נ"ג כתב וכל אדם יתעורר מאוד בתקיעות של ראש חודש אלול, שהיה שלא יטעו עוד לחטוא, גם האדם יתעורר ויזכור בחטאיו ועונותיו ופשעיו, ויעשה מוסכם חזק נאמן וקיים, שלא יטעה עוד ולא ישוב לכסלה, ומודה ועוזב ירוחם.

וזה הכוונה מה שאמרו בגמ' ירושלמי, "הך בר נש דדמיך בריש שתא מן מזליה" דלאו דוקא ישן ממש, אלא אפילו ער ויושב בטל, ואינו מבקש על נפשו בתפלה ובתחנונים, ישן מיקר, ואדם מועד לעולם בין ער בין ישן בנא קמא כ"ו א' אם אינו עוסק בתורה ובמעשים טובים, התעוררות הזו, יתעורר בכל יום מימי אלול בתקיעת שופר.

מעדני אשר: נראה לי דלכן נקרא שופר שופר, דאדם שהוא מורדם הוא בסכנה, וכשמתעורר משתפר מצבו, לכן אומרים אם תתעורר בחודש אלול ותחזור בתשובה אז ישתפר מצבך.

תגובות אפשר לשלוח

עד יום ב' בערב

להרב אשר אנשיל שורץ שליט"א רח' תכלת מרדכי 4/15 רמת בית שמש

לברורים בכל ענייני המערכת, בטל: 053-3166560

מייל: m0533166560@gmail.com

פקס: 077-4448278

